

Национален историко-археологически резерват

„Плиска“

Средновековният град Плиска е разположен на площ от 23 хил. декара, което го прави един от най-големите средновековни градове в Европа. Създаден е от първия български владетел хан Аспарух. Повече от два века е столица на българската държава (681–893 г.). С Плиска са свързани имената на 18 български владетели, сред които Тервел (700-721), Крум (802-814), Омуртаг (814-831), Борис I Михаил (852-889). Почти в центъра на Плиска се издигат първите дървени постройки и така се обособява ханската резиденция. В различно време около нея възникват селища, защитени със земен вал и ров.

През 811 г. Плиска е превзета от византийския император Никифор Геник. При неговото оттегляне дървените постройки са опожарени. По-късно на тяхно място са издигнати масивни каменни сгради и високи крепостни стени. В първата половина на IX в. в Плиска се издигат представителен дворец, жилищен дворец, езически храмове и множество стопански постройки. Ханската резиденция е водоснабдена посредством сложна мрежа от водопроводи от глинени и оловни тръби, построени са на много бани.

Безспорно най-великото събитие свързано с Плиска и променило съдбата на България е приемането на християнството. В резиденцията и около нея се появяват множество християнски храмове. Сред тях е и един великолепен катедрален храм известен като Голямата базилика. Разположена на 1,3 км североизточно от ханската резиденция тя буди възхищение с големите си размери и богатата украса от мозайки, мраморни колони, бази и капители. Голямата базилика и комплексът от сгради израснал около нея стават център на българската архиепископия от втората половина на IX в. През 886 г. в нея са посрещнати учениците на Кирил и Методий и така се полагат основите на първата славянска книжовна школа.

За науката Плиска е открита от пионера на българската археология Карел Шкорпил. Първите разкопки са направени през 1899 г. и продължават и до днес. Разкритите останки са консервирани и представляват музей на открито. Сега могат да се видят, макар и в руини, крепостните стени, дворците на Крум и Омуртаг, храмовете на бог Тангра, Голямата базилика и много други стопански и жилищни постройки.

За първи път музей в Плиска е открит на 15 май 1940 г. на традиционния събор в Плиска, посветен на канонизирания за светец княз Борис-Михаил. През 2006 г. музейната сграда е обновена и разширена. Интересно архитектурно решение е включването на южното лице на северната крепостна стена в интериора на експозиционната зала. Музеят придобива съвременен, европейски вид, а в експозиционната зала намират място много от находките открити при повече от сто годишните археологически проучвания. Хронологически подредени, те определят основните периоди в живота на Плиска – езически и християнски. Направени са опити за възстановки на двата представителни дворца – т.н. Крумов дворец и двореца на хан Омуртаг, както и на главния християнски храм – Голямата базилика. Живота в столичния град с всичките му разнообразия в бита, културата и въоръжението може да бъде проследен от изложените експонати. Печатите на княз Борис-Михаил, на цар Симеон, на Петър и Мария, на епископ Николай и на архиепископ Георги са символи на средновековната българска държавна и духовна власт. Откритият печат на византийския владетел Василий II свидетелства за контактите на България с Византийската империя.

Националният историко-археологически резерват “Плиска” се намира на 23 км от гр. Шумен и 70 км от гр. Варна. До Резервата се достига по добре поддържан асфалтов път. Комплексът разполага с информационен център и павилион за рекламни материали.

Екскурзоводското обслужване покрива изцяло работното време с беседи на български, английски и немски език.